

Csepel-sziget

Csepel Island

66

A Csepel-szigetet alkotó kavicsanyag lerakódása a pleisztocén végén indult meg.

A főváros déli határán és Szigetszentmiklós északi peremén elhelyezkedő tórendszer az építőipar számára létesített, kavicsbányák helyén jött létre, miután a talajvíz feltöltötte a bányagödröket. Számos tó partján ma hangulatos hétvégi házak állnak, a partot szegélyező nádasban horgászállások láthatók. A talajvíz a bányagödrökben magasra emelkedett, a Duna által lerakott és egykor bányászott folyóhordalék ma már szinte sehol sem figyelhető meg.

The deposition of the gravel which makes up the Csepel Island started at the end of the Pleistocene.

The existing lake system is located at the southern border of Budapest and at the northern outskirts of Szigetszentmiklós. The open-pit gravel mines which were excavated for have been occupied by groundwater-fed lakes. Today there are cosy cabins around some lakes and angling stands along the reed-fringed shorelines. The groundwater has risen to a high level in the pits; therefore, the load of the River Danube's, which at one time was excavated here, is almost nowhere to be seen.

Pünkösdhalmi-tó (folyóvízi kavicsos homok Qp₃)

A Budapest határánál található Pünkösdhalmi-tó KÉK-i partján (47° 23' 51"É, 19° 03' 50") még látható a kavicsbánya falának maradványa. A kb. 20 m hosszúságú fal teljes magassága 4–5 m. Az alsó 2–2,5 m-es részen a lesuvadt anyag alól helyenként kavics-, homokoskavics- és homokrétegek bukkanak ki. A fal felső 2–2,5 m-es szakaszán jól láthatók a rétegek (1): az alsó 50–60 cm-en két kavicsréteg és a közük települő, 10 cm-es homokréteg van feltárva. A kavicsanyag uralkodóan 1–1,5 cm-es (maximálisan 3 cm-es) méretű, fehér, szürke, sárga kvarcit, kvarc, fekete lidit, permi riolitporfir, tűzkő és vulkanit anyagú szemcsékből áll. Feljebb 20–30 cm vastag, világosszürke kőzetlisztes agyag látható, amely felfelé kőzetlisztes agyag és finomszemű homok váltakozásából álló szakaszba megy át. Ebben helyenként 1–1 vékony kavicszsinór is megfigyelhető (2–4). A falszakasz magasabb részén homok települ; a laza üledékbe ázott üregekből valószínűleg a lakosság saját céljaira vitte el a homokot.

A Duna Budapestről D-re eső szakaszán, a Csepel-sziget, Ráckeve és Szigetszentmiklós között található a déli vízbázis, amely Budapest és az agglomeráció vízszükségletének kb. 30%-át fedezi. A víztermelő kutak a Duna által lerakott, a Csepel-sziget feltárásaiban is tanulmányozható homokos kavicsösszletben lévő vizet hasznosítják.

2

3

4

Pünkösdhalom Lake (fluvial pebbly sand, Qp₃)

On the east-north-eastern coast of the Pünkösdhalmi Lake (47° 23' 51"N, 19° 03' 50"E) – on the border of Budapest –, the remnants of the wall of the gravel pit can still be seen. The wall is approximately 20 m-long and 4–5 m-high. The lower 2–2.5 m-thick part is mostly covered with debris; in some places gravel, sandy gravel and sand layers crop out. The beds here are well exposed in the 2–2.5 m-thick, upper part of the wall (1): the lower (50–60 cm-high) section is made up of two gravel layers with a 10 cm-thick sand interbedding between them. The pebbles are predominantly made up of white, grey and yellow quartzite, quartz, black lydite, Permian quartz porphyry, chert and volcanic rocks. Their characteristic size is 1–1.5cm (their maximum size is 3cm). These are overlain by a 20–30 cm-thick, light grey, silty clay bed. Upwards, there is a transition into an alternation of silty clay and fine sand. In some places thin pebble stringers can be found here (2–4). The uppermost part of the wall is made up of sand; sand from the cavities may have been taken away and used by local residents.

The "southern water resource area" can be found along the Danube river section located South of Budapest, between the Csepel Island, Ráckeve and Szigetszentmiklós. It provides about 30 per cent of the drinking water required by the capital and its agglomeration. Wells exploit water from the sandy gravel succession which was deposited by the Danube and can be seen in the outcrops on the Csepel Island.